

Марына Варабей
НАН Беларусі, Мінск

АКТУАЛІЗАЦЫЯ СПАДЧЫНЫ УЛАДЗІСЛАВА СЫРАКОМЛІ НА СУЧАСНЫМ ЭТАПЕ

Для беларускіх пісьменнікаў XIX стагоддзя падзеі даўніны сталі своеасаблівым выратаваннем – праз гісторыю асэнсоўвалася актуальная сацыяльна-палітычная сітуацыя. Уладзіслаў Сыракомля не выключэнне, бо сучаснасць не давала шанцу сапраўднай свабоды слова, а пісьменнік рэагуе на важныя здзейсненыя факты, ацэньваючы іх у сваіх творах праз паралелі з мінуўшчыны. Не такая даўняя страта суверэнітэту Рэчы Паспалітай спараджае настальгічныя настроі па былой велічы і магутнасці.

XIX стагоддзе для літаратуры Беларусі стала надзвычай складаным і неадназначным перыядам. Гэта час працягу традыцыі шматмоўнага прыгожага пісьменства як змушанай меры для некаторых творцаў, калі беларуская мова была пад забаронай. Таму на сучасным этапе вывучэння гісторыі беларускай літаратуры XIX стагоддзя не паўстае пытанняў, звязаных з нацыянальнай маркіроўкай творчай спадчыны таго ці іншага беларускага польскамоўнага пісьменніка. Гэтая з’ява раскрываецца ў даследаваннях многіх беларускіх літаратуразнаўцаў, напрыклад, у працах Адама Мальдзіса, Генадзя Кісялёва, Уладзіміра Мархеля, Ірыны Багдановіч, Ганны Шаўчэнкі.

Трэба адзначыць, што менавіта XIX стагоддзе становіцца кропкай, ад якой адштурхоўваюцца і пачынаюць свой імклівы адлік паўнаватасная беларускамоўная літаратура, абуджэнне нацыянальнай самасвядомасці і фарміраванне ўласнай ідэнтычнасці. XIX ст. вызначаецца дзейнасцю такіх асобаў, як Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч, Кастусь Каліноўскі, Францішак Багушэвіч, Янка Лучына і іх паслядоўні-

каў, якія стала карыстаюцца беларускай мовай у літаратурнай творчасці.

Людвік Кандратовіч, вядомы чытачу пад псеўданімам Уладзіслава Сыракомлі, прыйшоў у літаратуру як прадстаўнік позняга рамантызму. З пункту гледжання польскіх даследчыкаў, Уладзіслаў Сыракомля ў значнай ступені быў паслядоўнікам Адама Міцкевіча і іншых пісьменнікаў рамантызму. Варта адзначыць, што ў творчай спадчыне пісьменніка вылучаюцца рысы іншых літаратурных уплываў, на што звярнула ўвагу беларуская даследчыца Ірына Бурдзялёва: *Творчасць У. Сыракомлі, на нашу думку, полістыльвая. Побач з рамантычнай маштабнасцю вобразаў, узбуджэннямі пачуццямі персанажаў, рэалістычнымі замалёўкамі рэчаіснасці назіраецца чуллівасць, замілаванасць, ідылічнае адчуванне прыроды, ідэі натуральнай роўнасці чалавека, характэрныя для ідэалогіі і мастацкай практыкі сентыменталізму*¹.

Спадчына Л. Кандратовіча жанрава і тэматычна разнастайная. З усяго аб'ёму мастацкіх тэкстаў У. Сыракомлі вядомыя два беларускамоўныя вершы – “Добрыя весці” і “Ужо птушкі пяюць усюды”, аднак не выключана, што колькасць іх большая. Гэта вынікае са слоў самога У. Сыракомлі ў яго ліставанні. У прыватнасці, Уладзімір Мархель у сваім даследаванні “Творчасць Уладзіслава Сыракомлі”, прыводзячы звесткі аб магчымым лёсе апальнай і неапублікаванай рукапіснай спадчыны пісьменніка, выказвае меркаванне: *Зразумела адно: пошукі архіва Сыракомлі трэба працягваць, тым болей, што вершаваныя творы паэта, аўтографы і спісы якіх збераглі Каратынскія, у нейкай частцы дубліраваліся ў падрыхтаваным да друку двухтомніку забароненай і невядомай паэзіі вясковага лірніка*².

Творы Уладзіслава Сыракомлі можна чытаць па-беларуску ў перакладах Янкі Лучыны, Альберта Паўловіча, Гальяша Леўчыка, Язэпа Лёсіка, Янкі Купалы, Уладзіміра Дубоўкі, Максіма Лужаніна, Яўгеніі Пфляўмбаўм, Кастуся Цвіркі, Уладзіміра Мархеля, Генадзя Кісялёва, Ірыны Багдановіч, Інэсы Кур'ян і іншых. Маюцца беларускія даследаванні, якія асвятляюць жыццё і творчы шлях Уладзіслава Сыракомлі, яго бясспрэчныя сувязі з Беларуссю і беларушчынай. Сярод іх можна

¹ І. Бурдзялёва, *Сентыменталізм у творчасці Уладзіслава Сыракомлі*, [у:] *Уладзіслаў Сыракомля: Матэрыялы міжнароднай навуковай канферэнцыі, прысвечанай 180-годдзю з дня нараджэння польскага і беларускага паэта і этнографа*. Мінск-Любань, 29–30 верасня 2003 года, Мінск 2004, с. 39.

² У. І. Мархель, *Творчасць Уладзіслава Сыракомлі*, Мінск 2005, с. 123–124.

назваць працы “Дарога ў сто год” (нарыс), «Слова пра Сыракомлю. Быт і культура беларусаў у творчасці “вясковага лірніка”» Кастуся Цвіркі; “Лірнік вясковы”, “Вяшчун славы і волі”, “Творчасць Уладзіслава Сыракомлі” Уладзіміра Мархеля; “Уладзіслаў Сыракомля. Лірнік Зямлі беларускай” Алеся Марціновіча і інш. Абавязкова варта згадаць збор архіўных матэрыялаў “Пачынальнікі”. Творы Уладзіслава Сыракомлі дастаткова шырока перакладаліся на рускую мову. У канцы XIX стагоддзя выйшаў збор яго паэзіі ў перакладах Дз. Мінаева, Л. Пальміна, Л. Мея, П. Вайнберга і інш. Сярод іх апынуліся і буйныя гістарычныя творы, напрыклад, паэмы “Маргер” і “Ян Дэнборог”, гутарка “Староста Копаницкий” (назвы падаюцца па-руску). Польскія даследаванні канца XIX – пач. XX стагоддзя выяўляюць Сыракомлю як чалавека, непарыўна звязанага з беларускай зямлёй, што прасочваецца ў публікацыях такіх крытыкаў, як Аўрэлі Драгашэўскі, Станіслаў Цывіньскі, Марыян Здзяхоўскі.

Паводле меркавання Ганны Шаўчэнкі, у дачыненні да літаратуры былой Рэчы Паспалітай даследаванне польскамоўных твораў часта грунтуецца на “вышукванні” беларускага, у сувязі з гэтым *вывучэнне асаблівасцей польскамоўнай літаратуры Беларусі не можа зводзіцца толькі да аналізу фальклорных матываў у творчасці пісьменніка, гістарычных сюжэтаў, беларускай тапанімікі або рэгіянальнай лексікі*. Пры гэтым літаратуразнаўца не выключае, што такая праца неабходная для ўключэння пэўных постацяў у нашу культуру, каб выявіць *яе шматграннасць і непарыўнасць развіцця*³. Такое “вышукванне” ў найменшай ступені датычыцца Уладзіслава Сыракомлі, якога збольшага актуальная яму польская літаратура не прымае як паляка, а ўключае ў літаратурны працэс як лакальнага ці “краёвага” (“крэсовага”) патрыёта. Даследчыкі XX–XXI стст. разглядаюць яго спадчыну як агульную, так, напрыклад, Аляксандр Баршчэўскі выказвае наступную думку: *Прыглядаючыся да жыцця і творчасці Уладзіслава Сыракомлі, прыходзім да высновы, што ў гісторыі польскага і беларускага народаў, бадай што, няма іншага выдатнага творцы, які ў такой вялікай ступені, як Сыракомля, быў бы ўласнасцю як палякаў, так і беларусаў. Можам сказаць яшчэ больш: не Беларусь павінна быць удзячнай Польшчы за Сыракомлю, а Польшча – Беларусі*⁴.

³ Г. І. Шаўчэнка (Серэхан), *Паэзія Антона Гарэцкага і станаўленне рамантычнай традыцыі ў літаратуры Беларусі XIX стагоддзя*, Мінск 2015, с. 8.

⁴ А. Баршчэўскі, *Беларускасць Уладзіслава Сыракомлі ў інтэрпрэтацыі польскіх даследчыкаў пачатку XX стагоддзя*, [у:] *Уладзіслаў Сыракомля: Матэрыялы міжнароднай навуковай канферэнцыі...*, с. 26.

Уладзіславу Сыракомлю давялося пражыць кароткае, але багатае на падзеі жыццё, пры гэтым практычна ўвесь час пісьменнік знаходзіўся на тэрыторыі сучаснай Беларусі, што, безумоўна, паўплывала на яго творчасць. Пісьменнік увайшоў у гісторыю беларускай літаратуры ў амплуа “лірніка вясковага” за блізкасць да народнай традыцыі. Аўтарскае бачанне жыцця простага чалавека фарміравалася праз досвед працяглага суіснавання з сялянствам, праз вывучэнне фальклору. Найбольш яскрава праяўляецца прызнанне да селяніна ў вершах і гутарках (“гавэндах”, “гаворках”). Аб гэтым жанры і яго значнасці ў творчасці Сыракомлі разважае Уладзімір Мархель, падкрэсліваючы невыпадковасць прыхільнасці паэта: *Распрацоўка жанру гавэнды была паслядоўным набліжэннем творчасці У. Сыракомлі да мастацкай свядомасці беларускага народа, перш за ўсё дробнай шляхты і сялянства, для якіх вуснапаэтычныя традыцыі былі бліжэй, чым літаратурна-пісьмовыя*⁵. Дарэчна будзе сказаць, што вершы і гутаркі (у прыватнасці “gawędy ludowe”, або народныя гутаркі) з’яўляюцца найбольш шырока распрацаванымі жанрамі – у плане як перакладу, так і даследавання.

Уладзіслаў Сыракомля выступае ў сваёй творчасці як краязнаўца і гісторык, пра што сведчыць яго проза, маркіраваная даследчыкамі як нарысы або нататкі. Сярод іх варта назваць добра знаёмыя беларускім гісторыкам і літаратуразнаўцам “Вандроўкі па маіх былых ваколіцах”, “Мінск”, “Нёман ад вытокаў да вусця” і іншыя.

Людвік Кандратовіч праяўляе сябе і ў якасці перакладчыка, маецца значная колькасць выданняў у перакладзе з лаціны і іншых моў. Акрамя таго, шырокае кола стасункаў з тагачаснай інтэлігенцыяй, абазнанасць у актуальным літаратурным працэсе натхнілі У. Сыракомлю выступіць у якасці крытыка. У прыватнасці, адзначым артыкулы пра творчасць Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча. Больш за тое, пісьменнік праявіў сябе і як літаратуразнаўца, што вынікае з выдання “Гісторыя літаратуры Польшчы” (1850)⁶.

Гістарычныя падзеі становяцца асновай значнай колькасці паэтычных твораў Уладзіслава Сыракомлі, у першую чаргу ліра-эпічных, такіх як гутаркі, паэмы і “драмы вершам” (па вызначэнні самога Сыракомлі). У гэтым шэрагу можна назваць паэму “Urodzony Jan

⁵ У. Мархель, *Уладзіслаў Сыракомля і беларуская літаратура*, [у:] *Уладзіслаў Сыракомля: Матэрыялы міжнароднай навуковай канферэнцыі...*, Мінск 2004, с. 18.

⁶ Г. Кісялёў, *Выбранае*, Мінск 2016, с. 506–508.

Dęboróg) (“Дабрародны Ян Дэмбарог”, яе часткова пераклалі У. Мархель і К. Цвірка), паэму (гутарку) “*Sóga Piastów*” (“Дачка Пястаў”, фрагментарна апублікавана ў перакладзе К. Цвіркі), паэму “*Margier*” (“Маргер”, не перакладзена на беларускую мову), паэму (гутарку) “*Starosta Koranicki*” (“Староста Капаніцкі” (“Вязень у Заняябурггу, або Паэма з першых гадоў княжання Аўгуста III”)), паэму (гутарку) “*Janko Smętarnik*” (“Янка Цвінтарнік”) і інш. Сярод драматычных твораў можна назваць “гістарычную драму з XVII стагоддзя” “*Możnowładcy i sierota (Zofija Xiężniczka Śluckska)*” (“Магнаты і сірота, або Соф’я, князьёна слуцкая”), перакладзеную на беларускую мову і даследаваную Ірынай Багдановіч. Варта адзначыць, што пералічаныя творы паўнаважна не ўключаны дагэтуль беларускімі літаратуразнаўцамі ў навуковы зварот. Гэта сведчыць пра неабходнасць больш падрабязнага разгляду паэм (у тым ліку драматычных) Сыракомлі на гістарычную тэматыку.

Напрыканцы аднаго з лістоў у выданне “*Gazeta Warszawska*” ад 23 чэрвеня 1855 года Уладзіслаў Сыракомля зазначае: “Справа вялікага значэння, як збіраць з чыста гістарычнай мэтай легенды, што маглі застацца з часоў дахрысціянскай славяншчыны, так і па-мастацку ўзнаўляць у паэзіі тую мінуўшчыну, што сінеецца з імглы вякоў, – мінуўшчыну, некаторыя звесткі аб якой запісала для нас гісторыя, а некаторыя мы выкапалі з курганоў”⁷. Гэтае выказванне падкрэслівае значнасць працы на ніве “шляхецкай літаратуры”, якую Сыракомля супастаўляе з народнай, выяўляючы ў ёй сінтэз кніжных гістарычных ведаў і народнай мудрасці, падкрэсліваючы важнасць творчасці Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча, называючы яго “адзіным працаўніком народнай літаратуры” (з улікам, выдавочна, моўнага аспекту).

Нельга не пагадзіцца, што як “народная”, так і “шляхецкая” літаратура, названая ў гэтым жа лісце “выцвілай”, была нівай працы самога Уладзіслава Сыракомлі. Пры гэтым яго “шляхецкія” творы падаюцца не простым пераказам выпадкаў з гісторыі, але мастацкай іх перадачай з характарамі, якія падкрэсліваюць выключнасць узноўленых падзей.

У прыватнасці, у паэме “*Margier*” (“Маргер”), якая пабачыла свет у 1855 годзе, Сыракомля бярэ за аснову падзеі XIV ст. (1336). Дзеянне адбываецца ў замку князя Маргера ў Пулене (ням. *Pullen*, літ. *Punia*, польск. *Punie*, у часы Сыракомлі – мястэчка Троцкага савета Вілен-

⁷ У. Сыракомля, *Выбраныя творы*, Мінск 2010, с. 533.

скай губерні). Аснова сюжэта – трагічная гісторыя аб нежаданні скарышча ворагу: князь Маргер, які бачыць немагчымасць супраціўлення захопнікам, сам вынішчае ўсіх, хто застаўся ў замку, а пасля забівае сваю дачку і самога сябе. Рэалістычнасць і гістарычнае апірышча адлюстраваных Сыракомлем падзей можна абгрунтаваць паводле разнастайных па часе крыніц і даследаванняў. Пра замак Пулен і яго захоп крыжакамі маюцца звесткі ў “Хроніцы” Мацея Стрыйкоўскага⁸; згадвае яго ў сваёй “Истории России с древнейших времен”⁹ гісторык Сяргей Салаўёў у кантэксце характарыстыкі хрысціянізацыі Усходняй Еўропы пры князях Альгердзе і Кейстуце. Фігуруюць гэтыя падзеі і ў даследаваннях ХХ ст., напрыклад, у нарысе Міколы Ермаловіча “Старажытная Беларусь”¹⁰. Некалькі ключавых ліній сюжэту паэмы ствараюць агульную карціну, адлюстраваную аўтарам на аснове гісторыі крыжовых паходаў на Вялікае Княства Літоўскае. Сам Сыракомля ва ўступным слове да паэмы вылучае постаці гістарычных і вымысленых. Сярод чыста гістарычных аўтар называе князя Маргера, старую літоўскую варажбітку, Магістра крыжакоў, якіх *стараўся выявіць згодна з узорам летапісаў*, а таксама Рансдорфа Варнэра, які згадваўся ў хроніках. Дзеля выяўлення тыповых характараў дзяўчат і ваяроў старой Літвы Сыракомля ўводзіць у паэму такіх персанажаў, як Эгле і Лютась.

Гістарычная гутарка “Староста Капаніцкі” (“Вязень у Занянбургу, або Паэма з першых гадоў княжання Аўгуста III”), апублікаваная ў 1858 годзе, апавядае пра падзеі 1733–1734 гг., калі вярхоўную ўладу ў Рэчы Паспалітай атрымаў Аўгуст III Саксонскі (польск. *August III Sas*). Вядома, што пасля смерці Аўгуста II Мопнага ў верасні 1733 года ў Варшаве шляхта абрала каралём польскім Станіслава Ляшчынскага, які вярнуўся з Францыі, заручыўшыся падтрымкай свайго зяця Людовіка XV. Але ў хуткім часе на варшаўскім прадмесці Прага частка шляхты абвясчае каралём саксонскага курфюрста Аўгуста III (з дапамогай расійскіх войск, аб чым Уладзіслаў Сыракомля, відаць, наўмысна замоўчвае), а Ляшчынскі вымушаны быў уцякаць на захад праз Гданьск. Падчас каранацыі адзін толькі шляхціц Панінскі,

⁸ М. Стрыйковский, *О началах, истоках, достоинствах, делах рыцарских и внутренних славного народа литовского, жмудского и русского, доселе никогда никем не исследованная и не описанная, по вдохновению божьему и опыту собственному*, ч. I, Москва–Берлин 2015, с. 309–312.

⁹ С. М. Соловьев, *История России с древнейших времен*, т. 3–4, кн. II, Москва 1988, с. 244–246.

¹⁰ М. Ермаловіч, *Старажытная Беларусь: Віленскі перыяд*, Мінск 1994, с. 35–36.

староста капаніцкі, крыкам “Veto!” выказвае нязгоду з кандыдатурай Аўгуста III, лічачы яго чужынцам. І вось Панінскага прымушаюць прысягнуць на вернасць каралю, пагражаюць яго сям’і, яму самому і ў выніку кідаюць у вязніцу ў Занянбургу (магчыма, ням. *Sonnenburg*, польск. *Stońsk* – у XVIII ст. горад у княстве Брандэнбург-Прусія, зараз вёска ў Любушскім ваяводстве Польшчы). Староста пад уціскам улады адмаўляецца скарыцца, яго не змушаюць нават парады паплечнікаў і страх згубіць жонку і дзіця, страціць усю маёмасць. Развязка твора патавая: старосту ў рэшце рэшт памілавалі і адпусцілі на волю, але там яго ўжо нічога не трымае – родныя памерлі, маёнтак разрабаваны саксонцамі. Сыракомля выяўляе бязлітасную іронію лёсу, паказвае, наколькі жорсткай бывае адплата за цвёрдасць духу, несправядлівая, балючая і безвыходная – усё гэта яскрава адлюстравана ў гутарцы. Цяжка з упэўненасцю сказаць, якая гістарычная асоба стала прататыпам галоўнага героя паэмы. Вядома, што капаніцкім старостам (магчыма, польск. *Kopanica* – калісьці каралеўскі горад, зараз вёска ў Велікапольскім ваяводстве) валодаў у гэты перыяд нехта Мацей Панінскі¹¹, шляхціц гербу “Лодзя”. Пры гэтым іншы дзеяч таго часу, Антоні Юзаф Панінскі¹², таксама шляхціц гербу “Лодзя”, стаў у 1733 г. маршалкам Варшаўскай канфедэрацыі, якая, наадварот, падтрымала абранне каралём Аўгуста III.

Іншая гісторыя, абыграная Уладзіславам Сыракомлем, адбываецца ў 1600 годзе. Гэта “гістарычная драма з XVII веку” пад назвай “Магнаты і сірата, або Соф’я, князеўна случкая”, надрукаваная ў 1859 годзе. У гэтым творы адлюстравана гісторыя змагання за сэрца князеўны Соф’і Слуцкай двух шляхецкіх родаў – Радзівілаў і Хадкевічаў. Гэтыя падзеі даўно і нездарма параўноўваюць з “Траянскай вайной на беларускіх землях” (І. Багдановіч). “За сэрца” – наўрад ці, хутчэй, за добры пасаг сіраты Соф’і. Даследчыца і перакладчыца твора Ірына Багдановіч піша аб гістарычным апірышчы твора і яго літаратурным засваенні У. Сыракомлем:

Гістарычныя крыніцы не згадваюць, аднак, наколькі актыўнай у гэтай віленскай “траянска-ахейскай” шлюбнай эпапеі была сама князеўна Соф’я, і ці меў яе голас хоць якое-небудзь значэнне. Фактычна па-за ёю

¹¹ *Starostowie babimojscy*, паводле J. Benyskiewicz, M. Kuc, *Dzieje Babimostu*, Babimost 1997, [Электронны рэсурс]: Рэжым доступу: <http://www.babimojszczyzna.pl/gfx/starostowie.pdf>, Дата доступу: 20.08.2016.

¹² *Genealogia dynastyczna*, [Электронны рэсурс]: Рэжым доступу: <http://genealogia.grocholski.pl/gd/rodzina.php?id=00187&string=&nr=2>, Дата доступу: 20.08.2016.

варшыўся яе лёс, магнаты гандлявалі ім, а яна была пасіўнай ахвяраю іх рашэнняў. (...) Сыракомля рамантызуе і ідэалізуе Соф'ю: яна не ахвяра ў руках лёсу, але яна гатова да ахвяры ў імя міру і спакою ў сваім краі. (...) для яго (Сыракомлі) як мастака слова, даследчыка душы важна не толькі, што адбылося вакол Соф'і і яе пасагу, але і што адчувалі ўдзельнікі гэтай драмы. І найперш яго цікавіла, бясспрэчна, Соф'я¹³.

Уладзіслаў Сыракомля асэнсоўвае даўніну праз канкрэтныя падзеі і вобразы значных асобаў. Храналагічны дыяпазон вельмі шырокі, што сведчыць аб надзвычайнай абазнанасці пісьменніка ў гістарычным працэсе. Хаця ў адносінах да некаторых твораў гэта меркаванне аспрэчваецца. Напрыклад, польскі даследчык Францішак Беляк у прадмове да збору паэзіі У. Сыракомлі піша, што *дзве гістарычныя гутаркі – “Дачка Пястаў” і “Староста Капаніцкі” не даюць нам бачання сярэднявявечча ці саксонскіх часоў. І тут, і ў гістарычных драмах Сыракомля не ўлавіў адметнасцяў тых эпох і людзей. (...) Тлумачыцца гэта ў пэўнай ступені фундаментальным лірычным светаадчуваннем паэта, якое ўскладняе яму распрацоўку персанажаў з адметнымі, індывідуальнымі характарамі*¹⁴. Больш за тое, літаратуразнаўца падкрэслівае, што У. Сыракомля не дасягае такой эпічнай магутнасці вобразаў, як у творах Ю. Крашэўскага і Г. Сянкевіча.

Згаданыя вышэй тэксты, безумоўна, не ахопліваюць усяго кола гістарычных твораў Уладзіслава Сыракомлі. Тым не менш яны вартыя стаць прадметам перакладу і пільнага даследавання, што дазволіць вызначыць іх ролю і месца не толькі ў творчасці самога пісьменніка, але і ў шматмоўнай літаратуры Беларусі XIX стагоддзя.

ЛІТАРАТУРА

Багдановіч І., *Мастацкая інтэрпрэтацыя беларускай гісторыі ў п'есе Уладзіслава Сыракомлі “Магнаты і сірата”*, [у:] *Уладзіслаў Сыракомля: Матэрыялы міжнароднай навуковай канферэнцыі, прысвечанай 180-годдзю з дня нараджэння польскага і беларускага паэта і этнографа. Мінск-Любань 29–30 верасня 2003 года*, Мінск 2004.

Баршчэўскі А., *Беларускасць Уладзіслава Сыракомлі ў інтэрпрэтацыі польскіх даследчыкаў пачатку XX стагоддзя*, [у:] *Уладзіслаў Сыракомля:*

¹³ І. Багдановіч, *Мастацкая інтэрпрэтацыя беларускай гісторыі ў п'есе Уладзіслава Сыракомлі “Магнаты і сірата”*, [у:] *Уладзіслаў Сыракомля: Матэрыялы міжнароднай навуковай канферэнцыі...*, с. 56–57.

¹⁴ W. Syrokmla, *Wybór poezji*, Wrocław 1970, s. 44–45.

- Матэрыялы міжнароднай навуковай канферэнцыі, прысвечанай 180-годдзю з дня нараджэння польскага і беларускага паэта і этнографа. Мінск-Любань, 29-30 верасня 2003 года*, Мінск 2004.
- Бурдзялёва І., *Сентыменталізм у творчасці Уладзіслава Сыракомлі*, [у:] *Уладзіслаў Сыракомля: Матэрыялы міжнароднай навуковай канферэнцыі, прысвечанай 180-годдзю з дня нараджэння польскага і беларускага паэта і этнографа. Мінск-Любань, 29-30 верасня 2003 года*, Мінск 2004.
- Ермаловіч М., *Старажытная Беларусь: Віленскі перыяд*, Мінск 1994.
- Кісялёў Г., *Выбранае*, Мінск 2016.
- Мархель У. І., *Творчасць Уладзіслава Сыракомлі*, Мінск 2005.
- Мархель У., *Уладзіслаў Сыракомля і беларуская літаратура*, [у:] *Уладзіслаў Сыракомля: Матэрыялы міжнароднай навуковай канферэнцыі, прысвечанай 180-годдзю з дня нараджэння польскага і беларускага паэта і этнографа. Мінск-Любань, 29-30 верасня 2003 года*, Мінск 2004.
- Соловьев С. М., *История России с древнейших времен*, т. 3-4, кн. II, Москва 1988.
- Стрыйковский М., *О началах, истоках, достоинствах, делах рыцарских и внутренних славного народа литовского, жмудского и русского, доселе никогда никем не исследованная и не описанная, по вдохновению божьему и опыту собственному*, ч. I, Москва-Берлин 2015.
- Сыракомля У., *Выбраныя творы*, Мінск 2010.
- Шаўчэнка Г. І. (Серэхан), *Паэзія Антона Гарэцкага і станаўленне рамантычнай традыцыі ў літаратуры Беларусі XIX стагоддзя*, Мінск 2015.
- Benyskiewicz J., Kuc M., *Dzieje Babimostu*, Babimost 1997, [Электронны рэсурс]: Рэжым доступу: http://www.babimojszczyzna.pl/_gfx/starostowie.pdf, Дата доступу: 20.08.2016.
- Genealogia dynastyczna*, [Электронны рэсурс]: Рэжым доступу: <http://genealogia.grocholski.pl/gd/rodzina.php?id=00187&string=&nr=2>, Дата доступу: 20.08.2016.
- Syrokomla W., *Wybór poezji*, Wrocław 1970.

STRESZCZENIE

AKTUALIZACJA WSPÓŁCZESNYCH BADAŃ NAD SPUŚCIZNĄ
WŁADYSŁAWA SYROKOMLI

Dziedzictwo W. Syrokomla jest zróżnicowane gatunkowo i tematycznie, dlatego staje się bogatym źródłem badań. Biografia, eseje, niektóre teksty poetyckie zostały szeroko omówione w pracach naukowców białoruskich i obcych. Aktualizacja zagadnień dotyczących współczesnych badań nad twórczością W. Syrokomla pozwoli

wypełnić lukę w studiach nad historią literatury białoruskiej XIX wieku i historią ówczesnego białorusko-polskiego pogranicza kulturowego. Szczególną uwagę należy zwrócić na poematy historyczne i gawędy W. Syrokomli.

Słowa kluczowe: poemat, historia, Romantyzm, literatura białoruska, utwory w języku polskim.

S U M M A R Y

UPDATING RESEARCH ON WLADYSLAW SYROKOMLA'S HERITAGE AT THE PRESENT STAGE

W. Syrokomla's heritage is diverse in genres and subjects. Therefore, it becomes a rich source of research. His biography, essays, some poetic texts are widely discussed in the works of Belarusian and foreign researchers. Updating of the issues concerning the research on W. Syrokomla's heritage eliminates the gaps in the study of the 19th century Belarusian literature and Belarusian-Polish cultural borderland. A particular attention should be paid to W. Syrokomla's historical poems and drawn-out stories.

Key words: poem, history, Romanticism, Belarusian literature, works in the Polish language.